

YENİ İLKOKUL PROGRAMININ UYGULANMASINDA GÖRÜLEN BAZI SORUNLAR VE BUNLARIN METODİK AÇIKLANMASI

Yazan :

Cavit BİNBAŞIOĞLU

Gazi Eğitim Enstitüsü son sınıf öğrencileriyle yaptığımız uygulama gezilerinde yeni İlkokul Programının uygulanmasıyla ilgili olarak gördüğümüz öğretim problemleri ve bunların metodik açıklaması :

1. Ünitelerin İşlenmesinde Basamaklar Sorunu :

Bir ünitenin işlenmesi esas olarak dört evrede oluşur :

- (1) Hazırlık,
- (2) Planlama,
- (3) İşleme,
- (4) Değerlendirme.

«İşleme» evresinde zaman zaman kütmece ve bireysel olarak ara değerlendirilmelere de yer verilir. Yukarıdaki evrelerin uygulanması öğretmen için yeterli görülmezse, öğrencilere yeniden bilgi ve beceriler kazandırmak için ünite çalışmaları sürdürülür. Bu takdirde :

- (1) Amaçlara göre çalışma (Ünitenin işlenmesine devam),
- (2) Beceriler üzerinde çalışmaya devam,
- (3) Genel değerlendirme gibi çalışmalara yer verilir.

Çalışmalar tatmin edici olursa, son üç evreye veya basamağa gerek kalmadan ünite bitirilir. Bütün basamaklara yer verilecek olursa, 4. maddede yer alan «değerlendirme», «ara değerlendirme» adını alır. Geniş üniteler de bu basamakların hepsine yer verilmesi bir gereklilik halini alır.

Ara değerlendirmesi veya yalnızca değerlendirmede «ünitenin amaçları»nın gerçekleşip gerçekleşmediğine dikkat edilir. Bunun için öğrenciler, kütmece veya bireysel olarak buldukları bilgi ve kazandıkları becerileri ortaya koyarlar. Bu amaçla :

(a) Testler yoluyla bilgi ve beceriler araştırılır.

(b) Gözlem yoluyla davranışlar gözlenir, önemli görülenler üzerinde ayrıca durulur.

(c) Değer-takdir duygularının ölçülmesi için değerlendirme metotları henüz geliştirilmemiştir. Bu, ancak zaman içinde kendini gösterir. Bununla birlikte, bu hususu araştırarak bazı yollardan da gi-

dilebilir. Örneğin, Atatürk ile ilgili değer-takdir duygusunu kazanan bir kimse, Atatürk'ün kişiliği ve yaptığı işler konu-sunda hassasiyet kazanmıştır. Gerektiği yerde içtenlikle ve bilinçli olarak savu-nucu davranışlarda bulunur.

Burada şunu da belirtelim ki, değer-lendirme sonuçlarının öğretmeni yüzde yüz tatmin edici nitelikte olması bekle-nemez. Eğitim üzerine etki yapan çok çeşitli çevresel etmenler vardır. Bunları kontrol altına almak elimizde değildir. Öte yandan, öğrenciler arasındaki birey-sel ayrılıklar da çoktur.

2. Ünite Çalışmalarında Metotlar So-runu ve Bunlar İçinde Küme Çalışma Metodunun Yeri :

Görüştüğümüz meslektaşlar arasın-da 1968 programının yalnızca «küme ça-lışma metodu» ile işleneceği hakkında yaygın bir kanı vardır. Bu kanı, öğretim metoduna olduğu kadar, bizzat İlkokul Programı'nın kendisindeki esaslara da aykırı düşer. «Küme çalışması metodu», öğretim metodu içinde yer alan organi-zasyon metotlarından biridir. Bununla ünite çalışmalarında bütün iş bitmiş ol-maz. Bu metodu diğer metotlar, uygun bir biçimde desteklemelidir. Ünite çalış-malarında «Küme çalışması metodu» her ne kadar hakim metotlardan biri ise de hepsi değildir. Bilindiği üzere, öğre-timde kullanılacak metotlar başlıca şu gruplarda toplanır :

(1) Sözel metotlar : Takrir, soru-ce-vap, tartışma metodu.

(2) Gözlem ve gözleme dayanan me-totlar : Gözlem, deney, gösteri (demon-strasyon), yaprak ve yaşayarak öğrenme (iş) metotları.

(3) Zihni metotlar : Tümevarım, tümdengelim.

(4) Organizasyon metotları : Birey-sel çalışma, küme çalışması ve sınıf ça-lışması metotları.

Bu metotların her birinin öğretim-de ayrı bir yeri, değeri ve önemi vardır. Ünite çalışmalarının seyri içinde bu me-totların hepsinin yeri ve zamanı gelince

rahatça kullanılabilmesi gerekir. Nite-kim proje sisteminde birinci grupta tar-tışma, ikinci gruptan «yaparak ve yaşa-yarak öğrenme», üçüncü gruptan tüme-varım ve tümdengeli, dördüncü gruptan da bireysel ve küme çalışması metotları önemli bir yer tutar. Eğitimin amacı o-lan kişilgin bir bütün halinde ve ahenkle gelişmesi için bu metotların hepsine yer ve önem vermek gerekir. Bunlardan bir tanesine, örneğin küme çalışmasına ö-nem vermek, diğerlerini ihmal etmek, bunu yapamayınca da ünite çalışmaların-ın programa göre yapılamadığı duygu-suna kapılarak ümitsizliğe düşmek doğ-ru bir davranış olamaz. Aslında, İlkokul Programı'nın da istediği budur. Prog-ramda küme çalışmalarına ancak, gerek-tikçe yer verileceği de ayrıca ve özellikle belirtilmiştir. (İlkokul Programı, 1968, s. 37, kısım : 18)

Ünitenin seyri içinde yukardaki me-totların birkaçı birbiri ile ilişkili olarak kullanılır. Uygulamada, bazen, bu metot-lar birbiri içine o kadar girer ki, hangi metodun kullanılmakta olduğunu tesbit-te güçlük bile çekilebilir. Öğretimde her metot ihtiyaç ölçüsünde kullanıldığı za-man değer kazanır. Her metot için oldu-ğu gibi, öğretimde zorla küme teşkili ve küme çalışması metodu uygulamak doğru olmaz.

3. Ünitenin Planlaştırılması Evresin-de Görülen Bazı Metot Sorunları :

Bu evrede raslanan veya gözümüze ilişen sorunlar şunlardır :

(a) Ünite planlarına yazılan amaç-lar birçok ünitelerde aynen tekrarlanı-yor : Bunlardan bazıları çok genel nite-liktedir. Bunlar, daha çok uygulanan me-todun amacıyla ilgilidir. Örneğin, küme çalışması metodunun amacı gibi. Oysa buraya yalnızca ünitenin amacı yazılma-lıdır. Bu da Millî Eğitimin ve İlköğreti-min amaçlarından ve ünite konusunun kendisinden çıkarılabilir.

Yeni İlkokullar Programı

(Baştarafı 14. Sayfada)

(b) «İşleniş» ile «amaçlar» arasında ilgi görülüyor. Her amaca uygun çalışma şekilleri ünite planında düşünülerek gösterilmelidir.

(c) Her plânda «kaynak kişi», «Anem», «Babam», «Savaşa katılan kimse-ler» gibi çok genel nitelikte kaydediliyor. Bunun bir yararı yoktur. Böyle planlar, bir ihtiyaca cevap vermek üzere değil, göstermelik olarak yapılmış planlardır.

(d) Başvurulacak kaynaklar da aynı biçimde tesbit ediliyor : Ünite planın bu kısmına yazılacak yazılar «Ansiklopediler», «Sözlükler», «Ders kitapları» gibi genel olarak yazılıyor. Bunların her birinin konu ile ilgili kısımlarına işaret edilebilir. Burada da şöyle bir sorun dikkati çekiyor : Öğrencilere seviyelerinin üzerinde bilgi verme tutkusu. Ansiklopedilere ve sözlüklere baktırmanın amacı bu değildir. Öğretmen arkadaşlar uygulanan bu sistemle derslerin, ders kitapları yerine ansiklopedilerden hazırlanacakmış gibi bir ruh hali içinde bulunuyorlar. Bu konuda da aşırılığa gitmek doğru değildir. Bu takdirde, öğrencilerimizi İlkokul Programının felsefesine aykırı düşen ve her zaman eleştirisini yaptığımız ortaçağın zihniyetçilik ve daha sonralarının «ansiklopedizm» akımına kendimizi kaptırmış oluyoruz. Programımızın felsefesine göre önemli olan çocuklarımıza bilgiden ziyade düşünmesini ve iyi çalışma yollarını öğretmektir. Ansiklopedilerden ve daha yüksek sınıfların kitaplarından kopye çekerek modern metotlarla öğretim yaptığımızı sanarak kendi kendimizi aldatmış oluruz. Yeni program, çocuğa yaparak yaşayarak iş içinde olumlu bir eser ortaya çıkarma ve düşünme metotlarını kazandırmayı amaç tutmaktadır. Çocuk, yazdığı her yazıyı kendi düşünce kalıbına dökmelidir. Kopyecilik çalışmalarının değersizliği her zaman kendilerine açıklanmalıdır.